

СОВРЕМЕННАЯ СТОМАТОЛОГИЯ № 3 (87) 2017

С У Ч А С Н А С Т О М А Т О Л О Г І Я

Научно-практический стоматологический журнал

Главный редактор

А.А. Тимофеев

Научный редактор

А.В. Павленко

Ответственный редактор

И.П. Мазур

Редакционная коллегия

М.Ю. Антоненко

В.И. Беда

Г.Ф. Белолицкая

А.В. Борисенко

В.Г. Бургонский

Я.Э. Варес

Е.П. Весова

Ю.П. Вдовиченко

Ю.В. Вовк

Т.Н. Волосовец

Ю.В. Вороненко

И.М. Готь

О.В. Громов

А.Г. Гулюк

Е.Н. Дорошенко

С.П. Коломиец

А.В. Копчак

М.Д. Король

В.А. Лабунец

И.Г. Лесовая

М.М. Лукьянец

В.Ф. Макеев

В.П. Неспрядько

З.Р. Ожоган

В.С. Онищенко

В.С. Процьк

Н.О. Савичук

А.В. Савичук

В.Я. Скиба

А.К. Толстанов

Н.А. Ушко

П.С. Флис

Л.А. Хоменко

Международный

редакционный совет

акад. В.К. Леонтьев (Россия)

проф. Зураб Чичуа (Грузия)

prof. Rui P. Fernandes (USA)

проф. А.А. Скагер (Латвия)

проф. Мамука Гогиберидзе (Грузия)

проф. Muin S.A. Tuffaha (Германия)

проф. П.А. Леус (Беларусь)

проф. И.К. Луцкая (Беларусь)

проф. С.П. Рубникович (Беларусь)

проф. А.С. Ластовка (Беларусь)

проф. Чингиз Рагимов (Азербайджан)

Руководитель проекта

И.А. Сидорчук

Отдел маркетинга и рекламы

Е.В. Кондратец (руководитель отдела)

И.Н. Коваль

Отдел редакционной подписки

и распространения

А.И. Тартынских — тел.: 067 231 41 88

Учредители и издатели

НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ

ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

им. П.Л. Шупика (НМАПО)

ИНСТИТУТ СТОМАТОЛОГИИ

НАЦИОНАЛЬНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ

АКАДЕМИИ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО

ОБРАЗОВАНИЯ им. П.Л. Шупика (НМАПО)

АССОЦИАЦИЯ СТОМАТОЛОГОВ УКРАИНЫ

УКРАИНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ

ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВЫХ ХИРУРГОВ

И ХИРУРГОВ-СТОМАТОЛОГОВ

АССОЦИАЦИЯ ВРАЧЕЙ-ПАРОДОНТОЛОГОВ

УКРАИНЫ

УКРАИНСКАЯ

АССОЦИАЦИЯ ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ

И ДЕТСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

ООО «ЭКСПЕРТ Лтд»

Рекомендовано

Ученым советом Национальной медицинской академии

последипломного образования им. П.Л. Шупика

Протокол №6 от 14.06.2017 г.

Журнал «Современная стоматология» **реферировается**

Институтом проблем регистрации информации НАН Украины

Адрес редакции:

Украина, 04210, г. Киев-210, а/я 32,

тел./факс: (044) 230 27 19,

e-mail: med_expert@ukr.net,

www.dentalexpert.com.ua

Журнал зарегистрирован в Министерстве информации Украины.

Свидетельство о регистрации КВ № 15601-4073ПП

от 04.09.2009 г.

Журнал издается с сентября 1997 года.

Тираж 7000 экз.

Периодичность выхода — 5 раз в год.

Подписано к печати 03.08.2017 г.

Статьи, публикуемые в журнале

«**СОВРЕМЕННАЯ СТОМАТОЛОГИЯ**», рецензированы.

Перепечатка материалов только с письменного разрешения

редакции. При перепечатке ссылка на журнал «**СОВРЕМЕННАЯ СТОМАТОЛОГИЯ**» обязательна.

Редакция и издатель не несут ответственности за достоверность информации, опубликованной в рекламных материалах. Ответственность за содержание рекламы несут рекламодатели.

Журнал «**СОВРЕМЕННАЯ СТОМАТОЛОГИЯ**»

в соответствии с Постановлением президиума Высшей

аттестационной комиссии Украины № 1-05/1 от 10.02.2010 г.

внесен в список научных изданий, в которых могут быть

опубликованы основные результаты диссертационных работ

Оформить подписку на журнал «СОВРЕМЕННАЯ СТОМАТОЛОГИЯ» Вы можете во всех отделениях связи Украины, а также в подписных агентствах.

Подписной индекс: 22924.

Editor in Chief

O. Tymofieiev

Science Editor

A. Pavlenko

Managing Editor

I. Mazur

Editorial Team

M. Antonenko
V. Beda
G. Beloklitskaya
A. Borisenko
V. Bourgonski
Y. Vares
E. Vesova
Y. Vdovichenko
Y. Vovk
T. Volosovets
Y. Voronenko
I. Got
O. Gromov
A. Gulyuk
E. Doroshenko
S. Kolomiets
A. Kopchak
M. Korol
V. Labunets
I. Lesovaya
M. Lukyanets
V. Makeev
V. Nespryadko
Z. Ozhogan
V. Onishchenko
V. Protsyk
B. Savichuk
A. Savichuk
V. Skiba
A. Tolstanov
N. Ushko
P. Flis
L. Homenko

International Editorial Team

Acad. V. Leont'ev (Russia)
Prof. Zurab Chichua (Georgia)
Prof. Rui P. Fernandes (USA)
Prof. A. Skager (Latvia)
Prof. Mamuka Gogiberidze (Georgia)
Prof. Muin S.A. Tuffaha (Germany)
Prof. P. Leus (Belarus)
Prof. I. Lutskaya (Belarus)
Prof. S. Rubnikovich (Belarus)
Prof. A. Lastovka (Belarus)
Prof. Chingiz R. Ragimov (Azerbaijan)

Project Manager

I. Sidorchuk

Marketing and Advertising Department

K. Kondratets (Head of Department)

I. Koval

Subscription and Distribution

Department

A. Tartynskikh – tel.: +380 (67) 231 41 88

Publisher, founder

SHUPYK NATIONAL MEDICAL ACADEMY
OF POSTGRADUATE EDUCATION

DENTISTRY INSTITUTE OF SHUPYK
NATIONAL MEDICAL ACADEMY
OF POSTGRADUATE EDUCATION

UKRAINIAN DENTAL ASSOCIATION

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGEONS

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF PERIODONTISTS

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF PROPHYLACTIC
AND CHILDREN'S STOMATOLOGY

«EXPERT LTD» LLC

Recommended by

Scientific Council of SHUPYK NATIONAL MEDICAL ACADEMY OF
POSTGRADUATE EDUCATION
Protocol #6 dated by June 14, 2017.

«SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA» Journal is peer-reviewed by
INSTITUTE FOR INFORMATION RECORDING of UNAS

Publishing office address:

POB 32, Kyiv, Ukraine, 04210
Tel/fax: +38 (44) 230 27 19,
e-mail: med_expert@ukr.net,
www.dentalexpert.com.ua

Registered in Ministry of Information (Ukraine)
Registration Certificate: KB №15601-4073ПЗ
issued on September 04, 2009

The Journal has been published since 1997.

Circulation: 7000.

Publication frequency: 5 Times/Year.

Passed for printing 03.08.2017.

The articles published in «SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA»
journal are refereed.

All material may not be reproduced without the expressed
written consent of the publisher. Pass-through copyright
of «SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA» journal is compulsory.

Editorial team and publisher do not bear responsibility
for the reliability of the information published in ad materials.
Advertisers bear responsibility for the advertising content.

According to the Presidium's Resolution
of Higher Attestation Commission #1-05/1
dated by February 10, 2010 «SOVREMENNAYA
STOMATOLOGIYA» journal has been entered the list
of scientific publications where the main results
of dissertation works may be published

You can subscribe to the journal at any post office in Ukraine

Subscription index: Rus – 22924

А.В. Борисенко¹, В.М. Батіз², О.В. Іваніцька², А.Г. Дімітрова¹

Особливості комплексного лікування генералізованого пародонтиту у хворих з переважанням симпатичної нервової системи з використанням Тантум Верде®

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна
²ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Актуальність. В патогенезі генералізованого пародонтиту значне місце належить різноманітним загальним захворюванням. Останніми роками зростає цікавість до вивчення особливостей впливу вегетативної нервової системи на розвиток генералізованого пародонтиту. Відмічені певні особливості перебігу різних патологічних станів залежно від стану вегетативної нервової системи пацієнта, що необхідно враховувати під час їх лікування. Враховуючи це, запропонована медикаментозна схема лікування хворих на генералізований пародонтит з переважанням симпатичної вегетативної нервової системи.

Мета: визначення клінічної ефективності застосування запропонованого комплексного лікування генералізованого пародонтиту у хворих з переважанням симпатичної нервової системи.

Матеріали та методи. Для даного дослідження були відібрані 37 хворих на генералізований пародонтит з переважанням симпатичної нервової системи. Медикаментозна лікування проводили з використанням запропонованої премедикації та розчину для полоскання Тантум Верде®.

Було проведено комплексне обстеження стану тканин пародонта пацієнтів до лікування та після проведеного лікування. Для оцінки клінічної ефективності лікування використовували пробу Шіллера-Писарева (1962), індекс ПМА за С. Парма (1961), гігієнічний індекс Федорова-Володкіної (1978), вакуумну пробу за Кулаженком (1961).

Результати. Було показано, що включення запропонованої премедикації в комплексну терапію хворих на генералізований пародонтит з переважанням симпатичної нервової системи дозволяє ефективно пригнічувати дистрофічно-запальний процес у тканинах пародонта. Застосування протизапального препарату «Тантум Верде®» підвищує ефективність лікування. Це підтверджує зниження індексу ПМА, збільшення часу утворення гематоми при проведенні вакуумної проби за Кулаженком, покращення рівня гігієни порожнини рота.

Висновки. Застосування запропонованої премедикації із включенням препарату «Тантум Верде®» дозволяє підвищити ефективність лікування генералізованого пародонтиту в пацієнтів з переважанням симпатичної нервової системи.

Ключові слова: генералізований пародонтит, пацієнти з переважанням симпатичної нервової системи, Тантум Верде®.

Актуальність

Проведена наукова робота є частиною планової наукової роботи кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» «Розробка методів діагностики, терапевтичного лікування та реабілітації стоматологічних хворих», № державної реєстрації 0115U002765 і планової наукової роботи кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця «Особливості діагностики, лікування та профілактики карієсу, захворювань пародонта та слизової оболонки порожнини рота, що розвиваються на тлі соматичної патології», № державної реєстрації 0107 U002 901.

В патогенезі генералізованого пародонтиту значне місце належить різноманітним загальним захворюванням: травного тракту, ендокринної системи, серцево-судинної та нервової систем [3, 8, 21]. Останніми роками зростає цікавість до вивчення особливостей впливу вегетативної нервової системи на розвиток генералізованого пародонтиту. Відмічені певні особливості перебігу різних патологічних станів залежно від стану вегетативної нервової системи пацієнта, що необхідно враховувати під час їх лікування [1, 11, 12, 14].

Враховуючи це, визначення стану вегетативної нервової системи хворих на генералізований пародонтит має велике значення для вивчення особливостей клінічного перебігу захворювань пародонта. Це також має значення для розробки найбільш ефективних методик лікування хворих на генералізований пародонтит з урахування стану їх вегетативної нервової системи [1, 11, 12, 14].

В комплексному лікуванні хворих із захворюваннями пародонта важливою задачею є пригнічення пародонтопатогенної мікрофлори та проявів запалення. Одним з ефективних препаратів, який має знеболювальну, протинабрякову, місцеву

анестезувальну та антибактеріальну дію є гідрохлорид бензидаміну (Тантум Верде®). [18, 19, 24, 25]. Враховуючи різноманітний сприятливий вплив даного препарату, він був використаний у комплексному лікуванні хворих на генералізований пародонтит [2, 5, 6, 10, 15, 17, 23, 25].

Враховуючи різний стан вегетативної нервової системи хворих на генералізований пародонтит нами були розроблені певні схеми медикаментозного лікування хворих з різним типом вегетативної нервової системи. Зокрема будуть представлені особливості медикаментозного лікування та отримані результати лікування хворих на генералізований пародонтит початкового–І ступеня у хворих з переважанням симпатичної нервової системи.

Мета – визначення клінічної ефективності застосування запропонованого комплексного лікування генералізованого пародонтиту початкового–І ступеня у хворих з переважанням симпатичної нервової системи.

Матеріал і методи дослідження

Проведене попереднє обстеження пацієнтів із захворюваннями пародонта виявило переважання у більшості з них парасимпатичної нервової системи. Для них була розроблена схема медикаментозного лікування генералізованого пародонтиту. Для даного дослідження були відібрані хворі на генералізований пародонтит із переважанням симпатичного відділу нервової системи. Оцінку стану вегетативної нервової системи проводили шляхом визначення індексу Кердо [20]. Для даного дослідження було відібрано 25 хворих на генералізований пародонтит із переважанням симпатичної нервової системи, віком 25-45 років. Серед них було 17 (68,0%) жінок та 8 (32,0%) чоловіків. Ці пацієнти склали основну групу дослідження.

Для лікування хворих на генералізований пародонтит з урахуванням стану вегетативної нервової системи були розроблені спеціальні схеми медикаментозного лікування. Пацієнтам з переважанням симпатичного відділу вегетативної нервової системи була застосована наступна схема медикаментозного лікування (Патент України на корисну модель № 115083, від 27.03.2017 р.).

Пацієнтам перед кожним відвідуванням стоматолога проводили загальну медикаментозну підготовку курсом два дні:

«Анаприлін» 0,01 г – по 1 таблетці 2 рази на день, настойку валеріани по 25 крапель 3 рази на день.

Після проведеного стоматологічного втручання призначали курсом на 3 дні: «Ібупрофен» 0,2 г – по 2 таблетки 3 рази на день, настойку валеріани по 20 крапель 3 рази на день, «Анаприлін» 0,01 г – по 1 таблетці 3 рази на день.

Контрольну групу пацієнтів склали 12 хворих на генералізований пародонтит із переважанням симпатичної нервової системи. Лікування захворювання пародонта у них проводили відповідно загальноприйнятих методів (відповідно до протоколів лікування, затверджених МОЗ України, 2004 р.).

Всім хворим проводили комплексне обстеження стану тканин пародонта до лікування та після нього. Оцінку стану запалення тканин пародонта (ясен) застосовували пробу Шіллера-Писарева (1962), індекс ПМА за С. Рагма (1961), гігієнічний індекс Федорова-Володкіної (1978), вакуумну пробу за Кулаженком (1961) [7, 13, 16, 22]. При постановці діагнозу використовували класифікацію захворювань пародонта за М.Ф. Данилевським [4]. Статистичну обробку результатів дослідження проводили за допомогою критерію Стюдента [9].

Всім пацієнтам проводили видалення зубних відкладень та всіх подразників тканин пародонта. Відповідно до виду симптоматичного гінгівіту проводили антисептичні полоскання порожнини рота. У даному дослідженні використовували препарат «Тантум Верде®» у вигляді 0,15 % розчину гідрохлориду бензидаміну для полоскання.

У пародонтальні кишені вводили та накладали на ясна пасту, що містить відповідно підібрані препарати: антибактеріальні, протизапальні, стимулятори регенерації та епітелізації. У міру пригнічення дистрофічно-запального процесу в пародонті на ясна можна накладати пародонтальну пов'язку, що захищає пасту від передчасного вимивання ротовою рідиною.

Пацієнтам основної групи після кожного проведеного стоматологічного втручання (кожного відвідування хворого) призначали відповідне (згідно запропонованої схеми) медикаментозне лікування.

Результати досліджень

Проведене клінічне обстеження хворих на генералізований пародонтит основної групи з переважанням симпатичної вегетативної нервової системи після проведеного комплексного лікування показало зменшення рівня запалення у тканинах пародонта.

Пацієнти основної групи відмічали більш спокійне реагування на проведення стоматологічних маніпуляцій і зменшення рівня суб'єктивного неприємного відчуття в яснах: болю, свербежу тощо.

До лікування проба Шіллера-Писарева була позитивною в усіх хворих, після лікування вона була негативною у 23 (92,0%) пацієнтів. Індекс ПМА до лікування становив $48,7 \pm 0,75\%$. Після видалення всіх зубних відкладень покращувався гігієнічний стан порожнини рота. Якщо до лікування гігієнічний індекс за Федоровим-Володкіною становив $2,85 \pm 0,35$, то після лікування він становив $1,22 \pm 0,15$. Знизювався рівень запалення в пародонті, про що свідчило зменшення індексу ПМА до $21,8 \pm 0,45\%$. Можна вважати, що введення в комплексне лікування препарату Тантум Верде® позитивно впливає на стан тканин ясен. Це свідчить про покращання стану тканин пародонта у даної категорії пацієнтів.

Клінічне покращання стану тканин пародонта підтверджували показники функціональних проб. Якщо до лікування стійкість судин ясен була зниженою (утворення вакуумної гематоми відбувалося в середньому через $12,6 \pm 1,5$ с), то після лікування час утворення гематоми збільшувався до $23,5 \pm 2,5$ с.

Таким чином, проведене дослідження пацієнтів показало наявність покращання стану пародонта у 24 (96,0%) хворих. У одного пацієнта для досягнення стабілізації дистрофічно-запального процесу в пародонті потрібно було далі продовжувати медикаментозне лікування.

В контрольній групі покращання стану тканин пародонта відмічено у 80,0% обстежених хворих. Слід відмітити, що для досягнення стабілізації дистрофічно-запального процесу в тканинах пародонта у пацієнтів цієї групи необхідно було приблизно на 2,5 відвідувань більше, ніж у хворих основної групи. В цілому показники рівня запалення та гігієнічного стану тканин пародонта були на рівні пацієнтів основної групи: проба Шіллера-Писарева була позитивною у 80,0% хворих, гігієнічний індекс Федорова-Володкіної становив $1,33 \pm 0,3$, індекс ПМА $24,3 \pm 0,4\%$. Підвищувався рівень резистентності судин ясен – вакуумна гематома утворювалася через 17,5 с.

Висновки

Проведене дослідження показало високу ефективність запропонованого комплексного медикаментозного лікування з включенням препарату Тантум Верде® у разі лікування хворих на генералізований пародонтит із переважанням симпатичної вегетативної нервової системи. Воно дозволяє ефективно і в більш короткі терміни лікування досягти стабілізації дистрофічно-запального процесу у тканинах пародонта у пацієнтів з переважанням симпатичної нервової системи.

Перспективою подальших досліджень є розробка методів лікування різних видів та перебігу захворювань пародонта у пацієнтів з переважанням різних типів симпатичної вегетативної нервової системи.

ЛІТЕРАТУРА

- Антадзе Э.А. Центральная регуляция вегетативных функций / Э.А. Антадзе, Э.Э. Торокадзе. – Тбилиси, 1980. – 164 с.
- Голубкова Н.Н. Оценка эффективности препарата «Тантум Верде» в комплексном лечении заболеваний пародонта и слизистой оболочки полости рта / Н.Н. Голубкова, Л.Н. Трояненко, О.Г. Чумакова // Стоматолог-практик. – 2010. – № 4. – С. 54–57.
- Григорян А.С. Морфофункциональные основы клинической симптоматики воспалительных заболеваний пародонта / А.С. Григорян, О.А. Фролова // Стоматология. 2006. – № 3. – С. 11–17.
- Данилевский Н.Ф. Систематика болезней пародонта / Н.Ф. Данилевский // Вісник стоматології. – 1994. – № 1. – С. 17–21.
- Жукова Е.А. Оценка эффективности лечения катарального гингивита у детей с хроническим гастроудоденитом путем сочетанного применения «Полиоксидония» и «Тантум верде» / Е.А. Жукова, Л.Н. Казарина, А.Е. Пурсанова // Пародонтология. – 2008. – № 3. – С. 6–9.
- Казарина Л.Н. Клинико-иммунологическая оценка эффективности применения Полиоксидония и Тантум Верде при лечении катарального гингивита у детей с хроническим гастроудоденитом / Л.Н. Казарина, А.Е. Пурсанова // Стоматология. – 2014. – № 1. – С. 43–45.
- Кулаженко В.И. Пародонтоз и его лечение с применением вакуума / В.И. Кулаженко. – Одесса, 1960. – 145 с.
- Машенко И.С. Заболевания пародонта / И.С. Машенко. – Днепропетровск: КОЛО, 2003. – 272 с.
- Мінцер О.П. Оброблення клінічних та експериментальних даних у медицині / О.П. Мінцер, Ю.В. Вороненко, В.В. Власов. – К.: Вища шк., 2003. – 350 с.
- Орехова Л.Ю. Применение препарата «Тантум Верде» на пародонтологическом приеме / Л.Ю. Орехова, Т.В. Кудрявцева, А.В. Акулович, Е.И. Сахарова // Институт стоматологии. – 2003. – № 3. – С. 58–58.
- Пузин М.Н. Клинико-патогенетические особенности изменений нервной системы при генерализованном пародонтите / М.Н. Пузин, Г.С. Молчанова, М.А. Дымочка // Российский стоматологический журнал. – 2002. – № 1. – С. 15–17.
- Пузин М.Н. Нервные болезни / М.Н. Пузин, А.В. Степанченко, Л.Г. Турбина, А.И. Цуников, Г.И. Нестеренко. – М.: «Медицина», 1997. – 482 с.
- Сараков Д. Пародонтопатии (этиология, клиника и лечение) / Д. Сараков, Е. Атанасова. – София: Государственное издательство «Медицина и физкультура», 1962. – 212 с.

14. Сингатулина Д.Р. Характер течения ретенционного периода у ортодонтических пациентов при различном состоянии вегетативной нервной системы: Автореф. дис. ... канд. мед. наук: спец.: 14.00.21 «Стоматология» / Д.Р. Сингатулина. – Москва, 2014. – 20 с.

15. Страхова С.Ю. Применение препарата «Тантум Верде» при поражениях слизистой оболочки полости рта травматического происхождения / С.Ю. Страхова, Л.Н. Дроботько // Стоматолог-практик. – 2012. – № 4. – С. 46–48.

16. Федоров Ю.А. Оценка очищающего действия зубных гигиенических средств и качества ухода за полостью рта / Ю.А. Федоров, В.В. Володкина // Терапевтическая и ортопедическая стоматология. – Киев: Здоров'я, 1971. – Вып. 1. – С. 117–119.

17. Чумакова Ю.Г. Оценка эффективности препарата «Тантум Верде» в комплексном лечении заболеваний пародонта / Ю.Г. Чумакова, Л.Н. Трояненко, Н.Н. Голубкова // Современная стоматология. – 2010. – № 3. – С. 55–58.

18. Cioli V. Review of pharmacological data on benzydamine / V. Cioli, C. Corradino, P. Scorza-Barcellona // Int. J. Tissue React. – 1985. – V. 7. – P. 205–213.

19. Hunter K.M. A clinical evaluation of benzydamine hydrochloride / K.M. Hunter // Aust. Dent. J. – 1978. – V. 23. – P. 164–166.

20. Kırdu I. Ein aus Daten der Blutzirkulation kalkulierter Index zur Beurteilung der vegetativen Tonuslage / I. Kırdu // Acta neurovegetativa. – 1966. – Bd. 29. – № 2. – S. 250–268.

21. Kinane D.F. Causation and pathogenesis of periodontal disease / D.F. Kinane // Periodontology. 2001. – № 25. – P. 192.

22. Parma C. Parodontopathien / C. Parma. – I.A. Verlag, Leipzig, 1960. – 203 S.

23. Riddington Young J. A comparative study of benzydamine hydrochloride and placebo as analgesics following tonsillectomy / J. Riddington Young // Res. Clin. Forums. – 1988. – V. 10. – P. 102–107.

24. Runti C., Baiocchi L. The chemistry of benzydamine / C. Runti, L. Baiocchi // Int. J. Tissue React. – 1985. – V. 7. – P. 175–186.

25. White S.K. The pharmacology of benzydamine / S.K. White // Res. Clin. Forums. – 1988. – V. 10. – P. 21–25.

Особенности комплексного лечения генерализованного пародонтита у больных с преобладанием симпатической нервной системы с применением Тантум Верде®

А.В. Борисенко, В.М. Батиг, О.В. Иванецька, А.Г. Димитрова

Актуальность. В патогенезе генерализованного пародонтита значительное место принадлежит разнообразным общим заболеваниям. В последние годы возрос интерес к изучению особенностей влияния вегетативной нервной системы на развитие генерализованного пародонтита. Отмечены определенные особенности течения различных патологических состояний в зависимости от состояния вегетативной нервной системы пациента, что необходимо учитывать при их лечении. Учитывая это, предложена медикаментозная схема лечения генерализованного пародонтита у больных с преобладанием симпатической вегетативной нервной системы.

Цель: определение клинической эффективности применения предложенного комплексного лечения генерализованного пародонтита начальной-1 степени у больных с преобладанием симпатической нервной системы.

Материалы и методы. Для данного исследования были отобраны 37 больных генерализованным пародонтитом с преобладанием симпатической нервной системы. Медикаментозное лечение проводили с использованием предложенной премедикации и раствора для полоскания Тантум Верде®. Было проведено комплексное обследование состояния тканей пародонта пациентов до лечения и после проведенного лечения. Для оценки клинической эффективности лечения использовали пробу Шиллера-Писарева (1962), индекс ПМА по С. Парма (1961), гигиенический индекс Федорова-Володкиной (1978), вакуумную пробу по Кулаженко (1961).

Результаты. Было установлено, что включение предложенной премедикации в комплексную терапию больных генерализованным пародонтитом позволяет эффективно подавлять дистрофически-воспалительный процесс в тканях пародонта. Применение противовоспалительного препарата «Тантум Верде®» повышает эффективность лечения. Это подтверждает снижение индекса ПМА, увеличение времени образования гематомы при проведении вакуумной пробы по Кулаженко, улучшение уровня гигиены полости рта.

Выводы. Применение предложенной премедикации с включением препарата «Тантум Верде®» позволяет повысить эффективность лечения генерализованного пародонтита у пациентов с преобладанием симпатической нервной системы.

Ключевые слова: генерализованный пародонтит, пациенты с преобладанием симпатической нервной системы, Тантум Верде®.

The peculiarities of combined treatment of generalized periodontitis in patients with a predominance of sympathetic nervous system with using Tantum Verde®

A. Borysenko, V. Batih, O. Ivanitska, A. Dimitrova

Objectives. In the pathogenesis of generalized periodontitis significant place belongs to various systemic diseases. In recent years, growing interest in studying the peculiarities of the autonomic nervous system to the development of generalized periodontitis. Marked certain peculiarities of the various pathological conditions depending on the patient's autonomic nervous system that must be considered during their treatment. Given this proposed medicament composition for treatment of patients with generalized periodontitis with prevalence of sympathetic autonomic nervous system.

Aim: the determination of the clinical efficacy of the proposed integrated treatment of initial-1 stage generalized periodontitis in patients with predominance of the sympathetic nervous system.

Materials and methods. Clinical investigation was conducted on groups of 37 patients with generalized periodontitis and prevalence of the sympathetic nervous system. Medicament treatment was performed using proposed sedation composition and mouthrinsing of Tantum Verde® solution.

Patients were conducted a comprehensive examination of periodontal tissue before treatment and after treatment. To evaluate the clinical efficacy of treatment used Schiller-Pisarev test (1962), the index of PMA by C. Parma (1961), hygienic index by Fedorov-Volodkina (1978), the vacuum test by Kulazhenko (1961).

Results. As a result of the investigation it was found that the usage of the proposed sedation composition in the complex therapy of patients with generalized periodontitis can effectively inhibit the dystrophic-inflammatory process in periodontal tissues. The use of anti-inflammatory drug Tantum Verde® increases the effectiveness of treatment. This confirms by the decline in the index PMA, increase the time of formation of hematoma during the vacuum tests on Kulazhenko, improving oral hygiene.

Conclusions. Usage of the proposed sedation composition with mouthrinsing of Tantum Verde® solution increases the effectiveness of treatment of generalized periodontitis in patients with predominance of the sympathetic nervous system.

Key words: generalized periodontitis, patients with predominance of the sympathetic nervous system, Tantum Verde®.

Борисенко Анатолий Васильевич – д-р мед. наук,

профессор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Адреса: м. Київ, вул. Зоологічна, 1, стоматологічний медичний центр НМУ, кафедра терапевтичної стоматології. **Тел.:** +38 (044) 483-95-58.

Батиг Віктор Маркіянович – доцент, завідувач кафедри терапевтичної стоматології

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» Міністерства охорони здоров'я України.

Іванецька Олесь Вікторівна – асистент кафедри терапевтичної стоматології

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» Міністерства охорони здоров'я України.

Дімітрова Ала Григорівна – канд. мед. наук,

доцент кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.